

Petr Habala

1. Jaký je Váš názor na hodnocení vědy a výzkumu na FEL? Co si myslíte například o kategorii „funkční vzorek“, „(pseudo-)prestížní konference“, „článek v mezinárodním časopise proslulém zejména na Litoměřicku"? Jak byste postupovali u zcela jasných případů podvodu s body ve VVVS?

Počítání dle VVVS je rozhodně progresivnější než RIV. Slouží jako užitečný ukazatel směru. Zároveň jsem si ovšem vědom úskalí zkoušet hodnotit čistě na základě nějakého statistického čísla. Další problém je se spolehlivostí všech těch dat v systému, zatím nemáme zcela funkční kontrolní mechanismy.

Kategorie "funkční vzorek" v našem VVVS není, což mi přijde správné. Stát za to z nějakého důvodu platí, proč toho tedy nevyužít, jen bychom se měli snažit, aby tam šly opravdu jen věci, které splňují definici.

Ohledně prestižních konferencí, měl jsem je za zbytečnou kategorii (u nás v oboru se toto nepěstuje), ale slyšel jsem od lidí, kteří se jako vědci myslím stydět nemusejí, že v některých oborech mají větší váhu. Z osobní zkušenosti toto posoudit nemohu, problém proto vidím spíš v recyklaci, kdy se tentýž výsledek prodává opakovaně.

Mezinárodní časopisy jsou jistě validní kategorie. Problém s Litoměřickým věstníkem je už zabudován ve snaze o mechanické hodnocení pomocí ukazatelů, které lze různými způsoby manipulovat, různé způsoby úprav IF indexu jsou ostatně dostatečně známy.

Pro hodnocení vědy zatím IMHO nebyl vynalezen lepší způsob než se po staru zeptat, co dotyčný za posledních x let podstatného udělal, a kvalitu časopisů nejlépe posoudí lidé z oboru.

Re: Podvody: Pokud je prokázán záměr, má se to řešit standardními postupy pro "academic dishonesty".

2. Co by měl, podle Vás, umět absolvent bakalářského oboru na FEL (bez ohledu na specializaci oboru)?

Myslet. A mít dobrý základ v oboru, který studuje, plus fungující angličtinu. Díky tomu je schopen rychle zvládnout naučit se nové věci. K tomu nějaké praktické schopnosti, už proto, že se na nich naučí používat ty základy. Jako bonus schopnost napsat ucelený český text.

3. Je správné, aby byli přijímáni do doktorského studia studenti "bez peněz" - tzn. pouze na státní stipendium (< 10tis. korun měsíčně)? Pokud ne, co s tím?

Necítím potřebu toto nějak regulovat, je IMHO na vedoucím práce se s doktorandem domluvit a pomoci mu vhodným způsobem. Pokud doktorand soudí, že to nějak zvládne i ze základního stipendia, tak ať si to vyžere, proč mu to zakazovat.

Je mi sympatický americký (kanadský) způsob, stipendium je vázáno na výuku a postačuje k zajištění rozumné životní úrovně. Vedoucí studentům někdy přilepšují ze svých zdrojů, ve vyšších ročnících je možné soutěžit o univerzitní stipendium na základě studijních výsledků, popř. publikací. Toho prvního se asi jen tak nedočkáme, ale fakulta se poslední cca dva roky posouvá směrem k větší diferenciaci, větší stipendia pro nejlepší jsou správnou cestou.

4. Jaký je Váš názor na ČIIRK a zejména, zda má být součástí ČVUT / součástí FEL / nemá být vůbec ...?

Myšlenka ústavu je dobrá a autoři projektu jsou známi jako schopní vědeckí manažeři, dá se tedy očekávat úspěch. Původní záměr by fakultě pomohl, přenesení mimo rámec fakulty je ovšem zásadní změnou. Vnímám, že pro ústav je patrně o něco lepší být mimo (otázka zní o kolik), na druhou stranu pro fakultu je masivně výhodnější varianta "vevnitř". Nevím ovšem, zda je ještě v této chvíli realizovatelná vzhledem k rozličným událostem.

5. Měl by podle Vás být prof. Šebek členem Vědecké rady FEL?

Hlasoval jsem pro něj, dokonce jsem za něj (mírně) loboval. Jeho záporny vnímám, ale jsem toho názoru, že je VR unese.

6. Jaký je Váš názor na SGS? Co byste navrhovali zlepšit?

Systém, ke kterému to nakonec dospělo, mi čistě teoreticky sympatický nebyl, ale neznám jej dostatečně na to, abych si troufal navrhnout změny. Obecně podporuji větší výběrovost. Toto by v senátu nebylo moje téma, takže navrhování konkrétních zlepšení nechám těm, pro které to je srdcové téma a lépe do toho vidí.

7. Je podle Vás možné použít anonymní anketu hodnocení výuky jako mnohdy jediné kritérium po trestání/odměňování pedagogů? Jak by podle Vás vypadala ideální anketa?

Anketa je významnou zpětnou vazbou, pokud se dělá se znalostí věci a ke kvalitě výuky se přistupuje systematicky. Dvě hlavní výhody jsou konkrétní zpětná vazba pro vyučujícího (pokud vyučující chce, přinese mu to cenné informace) a varovné signály pro jeho nadřízené. Vzhledem ke známým nejistotám ji nelze použít pro přímé parametrické srovnávání lidí (proto jsem se také zasadil o to, aby se zrušil nesmyslný žebříček a k posouzení se použil současný kontext, kdy je možné porovnávat s průměrem a zařazením pedagoga do horní a dolní části spektra). Výrazně vybočující známky jsou pro vedoucího katedry pozvánkou k bližšímu nahlédnutí na konkrétní případ. Ideální anketa je ta, do které přispívá výrazná většina studentů a bere to zodpovědně. Každopádně skutečná péče o kvalitu výuky se nezastaví jen u ankety, ale používá i další metody (hospitace, zpětná vazba od absolventů atd.)

8. Jaké konkrétní kroky byste navrhli, aby se zlepšila prezentace FELu, tak abychom přilákali dostatek kvalitních studentů? Jak byste lákali cizince ke studiu v ČR?

Nemyslím, že coby senátor mám vymýšlet strategie PR, od toho jsou lidé, kteří to mají jako pracovní náplň (čímž se samozřejmě nevyklučuje, že si to nějaký senátor nevezme jako svoji srdcovku, ale já to nejsem). Senát má roli kontrolní, v tomto případě zpětné vazby vedení ke kvalitě odvedené PR práce, jistě naděje teď vzbuzují výrazné kroky současného vedení, které snad povedou ke zlepšení. Jinak líbí se mi přístup OI a KYR, kde si přímo tvůrci/garanti lákají studenty, protože sami nejlépe vědí, co dobrého jejich programy nabízejí. Toto by se mělo podpořit (aniž by se rezignovalo na kvalitní celofakultní propagaci).

9. Kdyby se opakovala historie a Vy byste stáli před volbou děkana z tria Ripka / Šimák / Spaanenburg. Kdo by dostal Váš hlas?

Volil jsem (s obavami) R.

10. Jak vidíte FEL v roce 2020?

Doufal bych, že bude v rámci ČR jasnou jedničkou mezi technickými fakultami, celkově se bude prát s MFF UK o prvenství. Klíčové obory (silno-slabo-info-robo) budou živé a schopné lákat přiměřený počet dobrých studentů.

Mohly by být konečně dotáhnuty technické věci (informační systém, KOS, servis pro studenty i pracovníky) tak, aby v případě, že člověk něco potřebuje, snadno zjistil, jak to udělat, a opravdu to tak fungovalo. Znalost angličtiny by měla být běžnou (a využívanou i v českých programech minimálně od magisterského stupně), rovněž systém by měl být připraven bezproblémově absorbovat cizince na všech běžných pozicích (student, visiting prof., akademický pracovník).

11. V Kariérním řádu se často skloňuje spojení "pobyt v zahraničí". Jak by podle Vás takový zahraniční pobyt měl vypadat v případě akademiků a v případě doktorandů? Je například Erasmus dobrou volbou pro doktorandy?

Každý pobyt venku (i ten Erasmus) je plus pro další život, ale vás asi zajímá ve smyslu KŘ, tedy coby součást vědecké výchovy doktoranda. Tady bych řekl, že mi to "zahraničí" přijde spíš podružné. Věřím, že pokud třeba i u nás stráví týden na intenzivním mezinárodním workshopu, kde poslouchá přednášky lidí ze světové špičky svého oboru a baví se o práci s jejich doktorandy, přičemž většinu dne brebentí anglicky, dá mu to víc než semestr formálního pobytu někde venku, kde u známého svého supervisory opravuje písemky studentů. Jinak řečeno, spíše než "kde" vidím jako důležité "co" (ideální je samozřejmě mít takovýto workshop rovnou někde venku). Užitečná je také (aktivní) účast na zahraniční konferenci, aby se otrkali, nebáli se přednášet anglicky před "big shots" a podobně. Možná bych "pobyt v zahraničí" opravil na "mezinárodní zkušenost". Dobrý vedoucí práce vidí takového zahraničního otužování jako nedílnou součást výchovy svého doktoranda. Akademik by měl ideálně strávit někde minimálně rok na běžné pozici, tedy se standardní výukou a s vědeckou spoluprací, aby na vlastní kůži poznal, jak to funguje jinde. Tím správným obdobím je postdoc, což je na americkém kontinentě běžná přechodná pozice (2-3 roky) pro čerstvého doktoranda, který si hledá trvalé místo. Stává se plným členem katedry a nabízený plat na takové pozici umožňuje uživení rodiny. Jako nutnou podmínku k přijetí bych to nevyžadoval, ale bylo by to bráno jako významné plus, takže ten, kdo nesplňuje, by to musel vyvážit něčím jiným.

12. Co říkáte opakovaně špatnému umístění ČVUT v mezinárodních žebříčkách – odpověď prosím zaměřte na FEL? Čím se FEL nejvíce liší od fakult v civilizovaných zemích a o jakou hlavní změnu byste v senátu usilovali, aby se jim FEL co nejdříve alespoň trochu přiblížila?

Nějak zvlášť to neprožívám, o našich problémech víme i tak a zlepšit bychom se měli, i kdyby mezinárodní žebříčky neexistovaly. Rozdílů je hodně, od vnitřní i vnější organizace přes sílu ekonomiky a výchozí podmínky po různé drobnosti. Nevidím proto jednu konkrétní věc, kterou bych považoval za natolik zásadní, že bych ji zde chtěl vypíchnout. Posun vpřed vidím jako výsledek velkého množství malých změn, dlouhodobé snahy. Na fakultě vyrostly ostrůvky, kde to funguje, ty je třeba zalévat a snažit se o to, aby se rozrůstaly a nezůstalo jen u nich. V tomto kontextu vnímám i vznik programu OES, z hlediska výuky je zmnožování programů krok záporný (kódování programů využívá jedné cifry a jsme blízko doby, kdy už přetečeme), ale zde jde o podporu týmu, který se snaží o kvalitu v místě, kde to fakulta potřebuje.

13. Na jaké zahraniční škole jste pracovali/studovali a jak dlouho? Proč ne? Případně: Co vám to přineslo?

Studium: 4 roky PhD na UofAlberta, Edmonton, Kanada.

Post-doc: 3 roky lecturer na UofTexas @ Austin, TX (kolegu Šebka jistě potěší, že je stabilně ve světové Top 30 v elektrickém inženýrství a dokonce v Top 10 světových technických uni dle

přínejmenším jednoho žebříčku).

Co to přineslo: Zkušenosti, nadhled. A peníze na zakoupení bytu, abych mohl pracovat v Praze :-).

14. Co si myslíte o plagiátorství, citačních bratrstvech, množení vlastních výsledků kopírováním, generování pseudo-výsledků jen kvůli penězům z RIV a podobných tricích obecně a zejména, pokud se jich dopouští senátor?

IMHO se zde míchají rozdílné věci.

1) Plagiátorství je zjevný podvod, legální problém, takto se má nekompromisně řešit.

2) Množení výsledků kopírováním a citační bratrstva jsou legálně OK, eticky za hranicí. Kopírování výsledků snad lze vymezit v pravidlech fakultního hodnocení, porušení pak lze řešit na úrovni fakulty např. srážkou bodů. Citační bratrstva jsou v tomto výrazně obtížnější.

Pokud je mi známo, podobné věci se dějí všude na světě a nedělám si iluze, že bych přišel na lék, který jinde nevymysleli. Je to bohužel přirozený důsledek redukce vědecké práce na mechanické počítání bodů.

3) Výroba pseudovýsledků je nejen legální, ale dokonce nejde ani o podvod mravní, dotyčný prostě jen využívá systém. Nelze to tudíž trestat. Konec konců, takovýto pracovník generuje body, tudíž podle zastánců bodovacích systémů vlastně dělá, co má. Právě toto je jedním z hlavních důvodů, proč se dnes ve světě hledají alternativy k bodovací mánii.

Rozumná reakce na 2) a 3) je dle mého snížení důrazu na bodování a jasné stanovisko fakulty, jaké činnosti dává přednost, pracovníky pak hodnotit komplexně (konkrétní výsledky namísto bodů).

15. Má se FEL zaměřit na kvalitu nebo na kvantitu (ve výuce, ve výzkumu, ...) a co byste pro to udělali?

Kvalitu, s tím, že určitou dolní mez kvantity potřebujeme, měli bychom se tedy snažit o kvalitní základní kvantitu a případné bonusy navíc. Během svých let v senátu jsem loboval za (a podporoval) přísnější požadavky na přijímání na školu, obecně jsem se snažil podporovat progresivnější návrhy a varianty.

16. Jak hodnotíte úroveň znalostí angličtiny u absolventů FEL? Vzhledem k tomu, že absolvování zkoušky A2 nevyovídá nic o tom, zda daný student je schopen pochopit text (alespoň podle mých zkušeností), natožpak stvořit anglickou větu, nebylo by možné zavést nějaký nezávislý test organizovaný/placený školou, např. TOEFL?

Pokud mohu posoudit z úrovně závěrečných prací, tak jako velice rozdílnou. Někteří vědomě směřují ven a je to znát, ale také jsem četl diplomky, u kterých jsem nerozuměl větám. Nemyslím, že se to zlepší změnou testů, je potřeba hlavně navrhnout způsob na zlepšení. Je mi vysoce sympatický přístup OI, kde je v BSc programu jeden povinně absolvovaný kurs v AJ. Vidím to jako pilotní projekt, u kterého by nemělo skončit, u Mgr pak ještě přitvrdit. Nezůstat jen u anglicky vedených kursů, i u českých nabízet podklady přínejmenším částečně v angličtině.

17. Na kterou problematiku, kterou senát fakulty obvykle řeší, byste se chtěl/a zaměřit?

Mým forte je pedagogika, tudíž i PK, sekundárně organizační stránka, ale snažím se sledovat všechna témata, abych mohl hlasovat rozumně informovaně.

18. V jakých senátních komisích byste chtěl/a pracovat?

Pedagogická komise.

19. Jak vnímáte rozdíl mezi pojmy „věda“ a „výzkum“? Víte, jaký je rozdíl mezi základním (batadelským) výzkumem, výzkumem aplikovaným, vývojem, aplikací?

První je slovo povšechné, zahrnující proces i jeho výsledek coby ucelenou soustavu poznatků. Výzkum je označení činnosti, kterou se ta věda dělá. Přiznám se, že nevidím smysl otázky :-). Představu o dotyčných pojmech jistě mám.

20. Problém: daňový poplatník prostřednictvím státu platí vědecké a výzkumné aktivity. Když to dělá, potřebuje metriku a mechanismy, jak ty peníze co nejlépe rozdělit, protože sám nepozná, co je v této oblasti dobré a co ne. Je současný způsob rozdělování financí od státu „na vědu resp. výzkum“ vyřešen optimálně? Pokud ne, jak by se to dalo dělat jinak?

Spoléhání se na numerické ukazatele přímo nabádá k tvůrčímu využívání systému a jako takové má nepříznivý vliv na tvarování dalšího rozvoje vědy, nehledě na to, že u dotyčných statistik je dobře známa jak manipulovatelnost, tak neporovnatelnost mezi obory. Zároveň mi ale není znám opravdu kvalitní způsob na direktivní rozdělování peněz na nejvyšší úrovni a nedělám si iluze, že bych byl chytřejší než zbytek světa, takže bych se alespoň spokojil s vychytáním největších chyb v systému, zavedení fungující kontroly (s postihy) a úpravou systému tak, aby se negovaly známé biasy statistik. Stejně je ale IMHO nemožné udělat spravedlivě fungující systém, který by dokázal postihnout všechny obory od čisté matematiky přes historiky po akademické sochaře. Ovšem čím blíže k úrovni pracovníka, tím méně by se měla magická čísla používat, lépe fungují tradiční metody peer review a podobné, které lze aplikovat např. při rozdělování grantů, nemluvě už o personální úrovni. Zde bych ona čísla přirovnal k významu ankety o výuce, hlavní funkce je coby indikátor možného problému ("zaostřovač zájmu nadřazeného").

21. Sledujete vývoj kolem novely zákona o vysokých školách? Jaký k tomu máte názor?

Nejvíce jsem se bál přístupu ministerstva, které se zjevně snažilo bokem propašovat věci, což samo o sobě vzbuzuje nedůvěru. Fiala nastolil lepší směr, debata vypadá racionálně, snad dojde k vyřazení problémových nápadů a dojde k rozumnému posunu.

22. Jaké největší problémy ve výuce vnímáte a jakým způsobem by se podle Vás měly řešit?

Největší problém vidím v tom, že je to stále vnímáno jako něco méně důležitého než výzkum a finance (což popravdě řečeno krátkodobě jistě je), se všemi dopady: Chybí „tah na branku“ ze strany fakulty, nejsou usazeny kontrolní mechanismy, kolísavá podpora předmětů i výuky všeobecně. Způsob řešení je jasný, bylo by dobré, kdyby se kromě hašení nutných požárů našel čas na výuce dělat. Doufám, že s uklidněním situace (zajeté programy, vyřešení CIIRKu,...) na to dojde. Optimismu mi dodává srovnání, před lety byla situace výrazně horší.

23. Jak budete v případě svého zvolení komunikovat s akademickou obcí? Budete například o dění v senátu informovat na svých stránkách, budete využívat diskuzní fórum,...?

Na DF jsem již nyní často, nevidím důvod něco měnit. Z každého zasedání píše obsahový zápis (viz stránky senátu), kdo má zájem, to podstatné tam najde.